

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН

Бойко Людмила Олександрівна

к.с.-г.н., доцент

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон

Сложинська Вікторія Олександрівна

здобувач вищої освіти

Херсонський державний аграрно-економічний університет, м. Херсон

Лікарські трави є важливою галуззю сільськогосподарського виробництва. Така продукція має велике народногосподарське значення. Лікарські трави - широко використовують, як для лікування різних захворювань людини так і в профілактичних цілях. Сировина із лікарських рослин використовується в багатьох галузях промисловості, в тому числі фармацевтичній, парфумерно-косметичній, харчовій, лікєро-горілчаній. Результати досліджень Всесвітньої організації охорони здоров'я показують, що як мінімум 25% зареєстрованих в світі ліків мають рослинне походження.

Галузь лікарського рослинництва в усьому світі є, високоприбутковою, враховуючи наявний і постійно зростаючий попит. В цілому рентабельність вирощування лікарських рослин завжди в кілька разів перевищує рентабельність вирощування зернових культур. Лікарські рослини - це товар повсякденного попиту. Якщо, наприклад, вирощувати лікарські рослини на площі 25 га, то на закупівлю техніки і обладнання доведеться витратити близько 2,5 млн грн (\$911 тис.). Протягом 4 років вирощування валової продукції витрати становитимуть приблизно 3,8 млн грн (\$138,5 тис.). Тобто загальні витрати в цьому випадку становлять 6,3 млн грн (\$229 тис.). При цьому загальна вартість сировини, яку вдасться виростити фермеру за ці роки становитиме 9,2 млн грн (\$335,5 тис.). Таким чином, можна отримати чистий прибуток на рівні 2,9 млн грн (\$105,7 тис.) [1].

У світі більше 90% отриманих лікарських трав – дикороси, які завжди будуть більш конкурентними, ніж культивовані рослини. Легше скопати звіробій в дикому полі ніж вирощувати його і з хвилюванням чекати від двох до п'яти років поки повернуться вкладені інвестиції. Проте культивування лікарських трав стає вигідним, коли дикороси неможливо зібрати, або на ринку існують різноманітні обмеження. Наприклад, у світі нараховується 250 видів подорожників, зокрема в Україні - 14 видів цього дикоросу і тільки один з них культивований різновид. У світі звіробоя - 400 видів, на українських землях зростає тільки 24 види. Цікаво, що у кожному регіоні - свій вид звіробоя, хімічний склад якого суттєво відрізняється від «аналогів». Така ж історія - з деревієм, який нараховує близько 100 видів, з них тільки 11 ростуть на території України [2].

В Україні ніша вирощування лікарських трав та ефіроолійних культур дуже вузька. Перелік культур залежить винятково від кон'юнктури ринку [3].

Найбільш популярні з них – розторопша плямиста, ехінацея пурпурова, череда трироздільна, шавлія лікарська, м'ята перцева, лаванда тощо. Після анексії Криму, де залишилися промислові плантації лаванди, в Україні спостерігається дефіцит цієї рослини. На даний час господарства переважно використовують насіння та садивний матеріал із селекції Дослідної станції лікарських рослин Інституту агроекології та природокористування, а також Національного ботанічного саду ім. Гришка НАН України.

Українські лікарські трави в Європі активно купують фармацевтичні компанії, за наявності сертифікатів. За таких умов з одного гектару можна отримати близько 300 тис. грн. Вітчизняний подорожник, волошка, а також чорниця і квіти ромашки користуються найбільшим попитом в іноземців. Споживачами цінуються трави зі Львівщини та Полтавщини, бо ці області вважають найбільш екологічно чистими. Найменш цінні - з Київщини та Харківщини.

Отже, виробництво лікарських рослин дуже вигідний бізнес, але він не зовсім підходить для великих агрохолдингів, адже велика кількість виробленої продукції в цьому випадку, як правило, не завжди має відповідну якість. Найбільше такий вид бізнесу підходить для малих і середніх фермерських та селянських господарств.

Список літератури

1. Фахівець розповів про рентабельність бізнесу з вирощування лікарських трав. URL: <https://superagronom.com/news/11325-fahivets-rozpoviv-pro-rentabelnist-biznesu-z-viroschuvannya-likarskih-trav>
2. Бізнес на лікарських травах: у коронакризу попит зростає. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/biznes-na-likarskih-travah-u-koronakrizu-popit-zrostaе>
3. Boiko, V., Kwilinski, A., Misiuk, M., & Boiko, L. (2019). Competitive advantages of wholesale markets of agricultural products as a type of entrepreneurial activity: the experience of Ukraine and Poland. *Economic Annals-XXI*, 175(1-2), 68-72, doi:<https://doi.org/10.21003/ea.V175-12>